

Király-Horváth Hajnalka: Miattunk – 2016

Király-Horváth Hajnalka: Cím nélkül – 2016

Pánczél Petra

Kételyek és kozmetikázatlan önarcképek

*Beszélgetés Király-Horváth Hajnalka
festőművésszel*

Évszázadok óta foglalkoztatja a művészeket saját képmásuk megörökítésének gondolata; legyen szó festészetről, grafikáról, vagy fotográfiáról. De még akár a szobrászatot is említhetjük, hiszen egy-egy figura megmintázásakor sok esetben saját arcvonásait gyúrja az agyagba az alkotó. Hogy mi lehet a szándék? Kitérülködés, az arckép népszerűsítése, halhatatlanná tétele, netán egy-egy életszakasz, vagy a folyamatos változás „dokumentálása”?

A kérdés valószínűleg ennél jóval összetettebb, és talán egészen mást jelent önarcképet festeni a digitális korban, mint a reneszánsz idején. És megint mást, ha férfi, vagy női alkotóról van szó. Már csak azért is, mert az utóbbi lényegesen ritkább a művészettörténetben. Vagy csak nem tudunk róla, nem maradt fenn. Azt is gondolhatnánk, hogy a nők finomabban bánnak az arcukkal és a vásznon (is) jobban kozmetikázzák magukat. Hogy ez mennyire nincs így, azt **Király-Horváth Hajnalka** alkotásai is bizonyítják. A festőművész kendőzetlen őszinteséggel, sőt túlzásoktól sem mentesen ábrázolja önmagát. Az idén 40 éves alkotóval **Pánczél Petra** beszélgetett, többek között az önarcképek világáról és a hangulatok, színek ellentmondásairól.

- Öt éve festesz aktívan önarcképeket, ráadásul pont a negyvenes évek idéhez közeledve álltál neki ennek a műfajnak. Mi motivált? Önkritika, kitérülködés, vagy a változás megörökítése?

- Semmiképpen sem az exhibicionizmus, és a nagy elődökkel ellentétben az sem volt cél, hogy a képmásom a későbbiekben megmaradjon. Egy nagyon zavaros élethelyzetben voltam akkor, amikor elkezdtem a saját arcomat festeni. Sok minden összejött, és ez az összetettség jól megfigyelhető a képeken is. Az érzelmeimet, a tapasztalataimat próbáltam megjeleníteni; afféle terápia is volt ez. Ugyanakkor az is mindig foglalkoztatott, hogy vajon a reneszánsz idején, vagy a későbbi korszakokban mi vezette rá a festőket az önábrázolásra. Hiúság? Alkotási kényszer? Vagy, hogy ismertségre tegyenek szert? Biztos vagyok benne, hogy mindezeket túl a rene-

szánsz eszmeiségének betörése, vagyis a humanizmus adta szabadság is adott egy lökést ehhez. A középkor kötöttségei után megfogalmazódott egy igény önmaguk „halhatatlanná” tételére. Persze mint említettem, engem nem ez a fajta kitárulkozás motivált, hanem hogy a saját arcommal „fessek meg” teljesen átlagos és hétköznapi problémákból eredő lelki állapotokat.

- *Ezáltal el is idegenedsz, eltávolodsz a gondoktól, a nyomasztó élethelyzetektől?*

- Tulajdonképpen igen. A saját magam ábrázata nem foglalkoztat jobban, mint bárki más – persze 40 évesen már látom a változásokat –, de úgy éreztem, hogy a bennem dúló viharokat csak saját magam által, a saját arcomon keresztül tudom megjeleníteni, „letisztázni”. Az, pedig ad egyfajta biztonságérzetet, hogy nem mindenki tudja, mi áll a képek háttérében, tehát mégsem lesz belőlük kitárulkozás. Valahol viszont egy kiszolgáltatott helyzet ez, ami óvatosságra is int. Az is fontos számomra, hogy a nézőnek befogadható legyen a kép, emiatt ragaszkodom a figurálishoz. Nem tudok nem figurális lenni! Még ha töredezett is az alak, legyen benne valami felismerhető. Többnyire akvarelllel dolgozom, ami a színekről szól. Általa a rossz érzések is szépek lesznek, ha megfelelően használjuk ezt a technikát.

- *Vagyis az akvarell lazúrosságától könnyedebé válik a traumatizált tartalom?*

- Biztos benne van ez is, hiszen a klasszikusan szép színekkel, nem túl vidám témákat, vagy érzéseket lehet kifejezni. Ez az ellentmondás mindig foglalkoztatott. Maga a technika pedig régóta kíséri a pályámat, egyfajta átmenetnek érzem a grafika és a festészet között. Izgalmas a rétegek találkozása, a vízfesték-foltok spon-tán egymásba futása. Az egyetemi éveim alatt festettem először önarcképeket, és már akkor is mindig került rájuk valami „túlzás”, elnagyolás. Furcsa volt, mert mindezek ellenére én teljesen hasonlóan láttam őket önmagamhoz, mások viszont sokszor fel sem ismertek. Döbbenetes volt ráébredni, hogy mások esetleg nem annak/olyannak látnak, aminek/amilyen-nek én saját magamat.

- *Ezek szerint nem félsz a saját arcodtól, és a saját magaddal való szembenézéstől sem, akár-mennyi idő telt is el.*

- Az idő egy furcsa dolog. Pár éve megnéztem az egyik tévé-csatornán futó, Picasso életéről szóló sorozatot. Sosem gondoltam, hogy épp egy film ad majd lökést ahhoz, hogy elinduljak egy hosszabb és aktívabb festői pályán. A filmet nézve viszont pofon vágott az idő múlása, az idő rövidege, és hogy nem tudom van-e még annyi előttem, mint amennyi mögöttem. Közben változik a külsőm, a gyerekeim meg szép lassan öntudatra ébrednek; mindez egyszerre tudatosult bennem. Azóta kicsit fokozott módon élem meg az idő múlását, az önarcképek pedig visszaidéznek ezeknek a lelki állapotoknak a részleteit.

- *Az előbb már beszéltünk a túlzásokról és az elnagyolásokról. Úgy tűnik, hogy míg mások az online térben szelfiket posztolnak, és filterezik a képeiket, hogy jobban mutassanak, te épp ellenkezőleg: felnagyítod a ráncokat, vagy éppen hatalmas tokát festesz magadnak...*

- Ez egyfajta reflektálás is a közösségi médiában dúló jelenségre. Nem félek lefesteni a ráncaimat, és persze rengeteg ironia is van a képekben: a tinilánynak látszó, virágos fejken-dőben szelfiző 40 éves nő, vagy a kócos, lefolyt sminkű ráncos anya, a rágógumi-léggömböt fújó középkorú nő csupa groteszk, ellentmon-

Király-Horváth Hajnalka: Aranyvackor II.

dásos figura. De, könnyednek látszó színekkel megfestve. Viszont ahhoz, hogy ecsetet ragadjak, mindig kell valami trauma. És ez így van rendjén.

- A PTE Művészeti Karának vizuális nevelő szakán végeztél, ahol a szobrászatba is belekóstoltál, többször vettél részt képzőművészeti, vagy illusztrátoroknak szóló pályázatokon, közben egy zalaegerszegi gimnáziumban tanítasz rajzot. A közelmúltban volt a 40. születésnapod. Látszólag minden sínen van. Nagy egyéni kiállításod viszont még nem volt. Mi ennek az oka?

- Ez egy összetett kérdés. Nem szívesen mutatokozom a munkáimmal nagyközönség előtt, mert mindig több bennem a kétség, mint a nyilvánosság iránti vágy. Művésznak sem tartom magam igazán, kicsit félek is ezt kimondani. Viszont alkotó vagyok, teli kérdésekkel, kétségekkel, akinek mégiscsak fontos, hogy lássák és hallják. Ilyen furcsa kettősségek munkáinak bennem. Mélypontok ösztönöznek a munkára. Azért alkotok, mert kell! Enélkül üresek a napjaim. Úgy tűnik, hogy szükségem van a kétélyre és a bizonytalanságra ahhoz, hogy elő-

re lépjek. Valahogy ez ösztönöz! Kisebb, vagy csoportos kiállításokon amúgy vettem már részt, de nagyobb tárlatom még tényleg nem volt. Nehezen szánom rá magam, de hamarosan lesz. Már korábban szerveződött, csak a járványhelyzet közbeszólt. Lehet, hogy azért is vagyok kissé visszahúzódozóbb, mert nem itt születtem, nem is igazán tartom magam zalainak, pedig évek óta itt élek. A Nagykőrös melletti szülőfalumból (Kocsér) Kecskemétre mentem középiskolába, aztán a pécsi egyetemet követően, férjem révén kerültem Zala megyébe. Kevés embert ismertem itt, és művész-körökben sem voltam/vagyok annyira jártas. Meg is lepődtem, amikor tavaly egy zalaegerszegi képzőművészeket összefoglaló albumba beválogattak engem is. Talán több találkozási pontra, vagy kulturális, művészeti kapcsolatra lenne szükségem ahhoz, hogy jobban zalainak érezzem magam és merjek nyitni.

- A nagy elődökkel - akikre már utaltál a beszélgetés elején - milyen a kapcsolatod, van olyan, aki különösen inspirál? Az például jelent számodra valami pluszt, hogy nőként alkotasz, és női

önarcképeket festesz: hatott rád esetleg más nők művészete e téren?

- Nagyon vicces, mert annak ellenére, hogy nem tudok elrugaszkodni a figuralitástól, csodálom az absztrakt expresszionisták vagy az absztrakt kortársak munkáit. Nagy kedvencem például Rothko; lenyűgöz az az érzelemgazdagság, amit pusztán színekkel kifejez. Menynyivel nehezebb így elérni ugyanazt a hatást! Nekem ez nem megy. Próbáltam, de nem érzem magam jól benne. Mindig jön valami figura, ha csak töredékesen is. Ami a nőiséget, vagy nőiséget illeti, természetesen nagyon fontos számomra, mert nem tudok máshogy gondolkodni, máshogy létezni, és ez nyilván mindenre kihat. Szeretem a „nők a képzőművészetben” témát, valószínűleg azért, mert kevesen vagyunk és voltunk mindig is. Vagy, ha fel is tűntek tehetségek bizonyos korszakokban, nem maradt fenn a nevük. Zavar, hogy kevés nő tett szert hírnévre! Mintha a férfiak árnyékában nem tudtak volna kibontakozni. Nem kaptak elég lehetőséget, nyilvánosságot. Ezért kedvelem a feminista festők munkásságát, akik képesek harcolni mindezek ellen. Közben meg feleség és anya is vagyok, ami szintén fontos számomra. Megint egy újabb ellentmondás...

- ...ráadásul van egy illusztrátor éned, amiről még nem is beszéltünk.

- Igen, szívem csücske az illusztrálás! Az önarcképek mellett ezek teszik ki a munkáim nagy részét. Főleg meseillusztrációkban gondolkodom, de egyik ismerősöm verseskötetéhez is készítettem képeket. Még az egyetemi évek alatt pedig első helyezett lettem a Terror Háza Georg Orwell pályázatán, ahol az Állatfarm volt a téma. Kissé groteszk karakterbrázolások voltak ezek, amikre máig büszke vagyok. Kezdetben ez a groteszk vonal nagyon vonzott, de mivel főleg mesékhez szeretnék rajzolni, festeni, néhány kiadó jelezte, hogy gyerekeknél ez nem működik. Anyává kellett válnom ahhoz, hogy bele tudjak illeszkedni az ő világukba. Rájöttem, hogy nem kelthetek indokolatlanul félelmet bennük, ugyanakkor mindig kell egy-egy olyan részlet, amit kiszűrnak a gyerekek.

- Ha már a „részleteknél” tartunk: a legújabb munkáidban mintha a testrészekre és a töredékességre kerülne nagyobb hangsúly. Az arc után a test más tájaira kalandozol?

- Elképzelhető, hogy elhagyom az önarcképeket. Ez a második és harmadik járványhullám amúgy sem tett jót nekem. Kevesebb erőt érztem magamban az alkotáshoz. Néhány hónapja egyáltalán nem is festettem semmit. Viszont az tény, hogy ezt megelőzően elkezdett foglalkoztatni egy új irány, amihez az ötletet ráadásul egy a saját diákjaimnak adott feladat adta. Úgy látszik, hogy hatnak rám a kialakuló személyiségek gondolatai és a rajzórák alkotásai, ami jó. Az egyik tizenegyedik osztályomat arra kértem, hogy mindenki ugyanazt a motívumot dolgozza fel a saját elképzelése szerint, egy 10x10-es kis kartonon. Végül ezeket a „mozaikokat” összeállítottuk egy nagy képpé úgy, hogy a színeket és a kontrasztokat is tudatosan rendeztük össze. Egy különleges kompozíciót kaptunk, amin hol felismerhetően, hol csak szimbolikusan bukkant fel az eredeti motívum. Ez annyira inspiráló volt számomra, hogy azóta azzal kísérletezem, hogy szabályos részekre vagy szíkontrasztokra bontsam a témáimat, amik a legtöbbször testrészek. A figuralitás továbbra is megvan, de egy alapos analízis után kerül vászonra. Izgalmas, hogy ezekből a darabkákból végül mégis felismerhető formák jönnek létre. A testrészek és a hozzájuk rendelt színek ráadásul mindig hordoznak valami többletjelentést is. Nemcsak akvarellal, hanem olajfestéssel is próbálkozom, a különböző hatások kedvéért. Lehet, hogy a tanulási folyamatom következő állomása az, hogy ezeket már tudatosabban mutassam meg a közönségnek.

- Akkor egy fordulópont a 40-es szám?

- Elképzelhető. A változás elkerülhetetlen, és úgy érzem nem szabad elszalasztanom a lehetőségeket!